

<https://helda.helsinki.fi>

Korva-, nenä- ja kurkkupotilaiden pääsy vaikuttaviin hoitoihin
pitää varmistaa

Koivunen, Petri

2022

Koivunen , P , Liira , H & Saarnio , J 2022 , ' Korva-, nenä- ja kurkkupotilaiden pääsy
vaikuttaviin hoitoihin pitää varmistaa ' , Suomen lääkärilehti , Vuosikerta. 77 , Nro 19-20 ,
Sivut 897-897 . < <https://www.laakarilehti.fi/pdf/2022/SLL19-20-2022-897.pdf> >

<http://hdl.handle.net/10138/346191>

---

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Korva-, nenä- ja kurkkupotilaiden pääsy vaikuttaviin hoitoihin pitää varmistaa

Ylähengitysteiden oireet ovat niin tavallisia, että suuri osa akuuteista hengitystieinfektioista hoidetaan terveyskeskuksissa sairaanhoitajan vastaanotolla, digi- tai etävastaanoitoilla. Valtaosa lievista oireista on täysin hyvänlaatuisia ja paranee nopeasti. Sivuontelotulehduksessa ja kroonisessa nuhassa oireiden hoito korostuu (Nokso-Koivisto ym. s. 902, Lundberg ym. s. 906) (1,2). Pitkittyneistä ylähengitystieoireista voi seurata merkittäväkin haittaa elämänlaadulle.

Kun terveydenhuolto uudistuu hyvinvointialueilla, on tarpeen huolehtia myös näiden potilaiden hoitoketjuista. Oikeille potilaille ja oikein kohdistettuina erikoissairaanhoidossa tehtävät toimenpiteet ja leikkaukset ovat vaikuttavia.

Kun hoitovastuu etulinjassa muuttuu, pääsy asianmukaiseen diagnostiikkaan ja hoidon tarpeen arviointiin on turvattava. Lääkärin osaamista tarvitaan myös näiden potilaiden ohjaamisessa ja tukemisessa, vaikka selvää syytä ylähengitysoireisiin ei aina voida todeta.

Nielurisaleikkausten määrä on Suomessa vähentynyt, ja yleisyys vaihtelee alueittain ja maailmanlaajuisestikin. Yleisesti hyväksytyt leikkauksiteerit ovat toistuvat bakteeriperäiset tulehdukset, toistuvat nielupaiseet sekä oireita aiheuttava suurentunut risakudoksen liikakasvu (Laajala ym. s. 910) (3). Sen sijaan leikkauksen hyöty toistuvissa epäspesifisissä kurkkukivuissa on epäselvä. Kroonisen oireilevan nielurisatulehduksen hoidossa on kuitenkin suomalaistutkimusten mukaan saatu hyviä tuloksia. Potilasvalinta on oleellinen onnistumiseen vaikuttava tekijä.

Papilloomaviruksen (HPV) esiintyvyys on Suomessakin lisääntynyt, ja tämän vuoksi viruksen aiheuttama suunielusyöpä on yleis-

tyntyn merkittävästi (Jouhi ym. s. 914) (4). Potilailla ei useinkaan ole taustalla altistumista tupakalle tai alkoholille, toisin kuin muilla pään ja kaulan syöpään sairastuvilla. Papilloomavirukseen liittyvässä syöpäkasvaimessa on selviä eroja HPV-negatiiviseen syöpään verrattuna, ja näitä pidetään hieman eri tauteina.

Papilloomavirukseen liittyvässä syövässä oireet ovat erilaisia: Paikallista kipua on vähemmän kuin HPV-negatiivisessa syövässä ja tauti metastasoi hyvin herkästi kaulalle. Potilaan itsensä toteama kaulapatti tai kaulakystalta vaikuttava nekroottinen imusolmuke onkin tavallinen ensioire. Keski-ikäisen potilaan kaulakystaa onkin aina pidettävä pahanlaatuisena kunnes toisin on osoitettu. HPV-infektion on myös todettu lisäävän ruokatorven levyepiteelisyövän riskiä, ja siksi potilaille kannattaa herkästi tehdä gastroskopia.

HPV-positiivisten syöpien ennuste on hyvä sekä kirurgialla että sädehoidoilla ensisijaisesti hoidettaessa eikä myöskään eloonjäämisessä ole havaittu suurta eroa hoitomuotojen kesken. Kaikki syövän hoidot ovat kuitenkin raskaita ja elämänlaatua heikentäviä. Syöpää hoitavien lääkärin haasteena on löytää suunielun syöpää sairastavalle yksilöllisesti paras mahdollinen hoito tulevan elämänlaadun kannalta.

Tässä teemanumerossa tuodaan esiin tuore tutkimustieto näistä tavallisista korva-, nenä- ja kurkkutautien potilasryhmistä.

Haasteena on, että ylähengitystieoireet ovat yleisiä, diagnoosimenetelmät eivät ole aina selkeitä ja laajasta potilasryhmästä pitää onnistua seulomaan ne, joille on tarjolla vaikuttavaa hoitoa. Oikean potilasvalinnan merkitys korostuu entisestään, kun uutta sotea luodaan. •

PETRI KOIVUNEN

ylilääkäri
Oys, korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka

HELENA LIIRA

dosentti, ylilääkäri,
yleislääketieteen ja työterveyshuollon erikoislääkäri
Helsingin yliopisto, Hus
Perusterveydenhuollon yksikkö
Lääkärilehden lääkäritoimituksen puheenjohtaja

JUHA SAARNIO

gastroenterologisen kirurgian professori, ylilääkäri
Oulun yliopisto, Oys
Vatsakeskus
Lääkärilehden lääkäritoimituksen jäsen

KIRJALLISUUTTA

- 1 Nokso-Koivisto J ym. Sivuontelotulehdusten diagnostiikka ja hoito. Suom Lääkäril 2022;77:902–5.
- 2 Lundberg M ym. Kroonisen nuhan selvittelyssä anamneesi auttaa pitkälle. Suom Lääkäril 2022;77:906–10.
- 3 Laajala A ym. Nielurisaleikkaus elämänlaatu parantamaan. Suom Lääkäril 2022;77:910–3.
- 4 Jouhi L ym. Papilloomavirus lisää suunielusyöpiä. Suom Lääkäril 2022;77:914–7.

SIDONNAISUUDET

Petri Koivunen, Helena Liira, Juha Saarnio: Ei sidonnaisuuksia.